

Itämeri ei puhdistu itseksensä

Anne-Mari Virolainen

Monelle meistä meri symboloi vapautta, äärettömyyttä, puhtautta ja voimaa. Meri pyyhkii rannoilta ihmisen jalanjäljet ja kätkee syvyyksiinsä monia unohdettuja haaksirikkoja ja menetyksiä. Samalla mielistä huuhtoutuu usein, että se, mitä meret peittävät, ei katoa vaan siirtyy vain katseittemme ulottumattomiin - ainakin joksikin aikaa. Itämeren osalta olemme tulleet yhä tietoisemmiksi siitä, mitä hävitystä ajattelematon päästöjen synnyttäminen on ehtinyt aiheuttaa. Ilman merkittäviä toimenpiteitä menetämme sellaisia luontoarvoja, joita on äärimmäisen vaikea palauttaa.

Olenlaiseen rooliin on nousemassa päästöjen rajoittamisen lisäksi myös entistä tehokkaampi ravinteiden kierrätys. Sellaisista aineista, jotka ovat meriin päätyessään haitaksi, voidaan huolellisella talteenotolla ja käsittelyllä saada hyötyä esimerkiksi lannoituskäytössä.

Ympäristöministeriössä on vuosille 2012 - 2015 ohjelma, jolla edistetään ravinteiden kierrätystä, vähennetään Itämeren ravinnekuormitusta sekä tehostetaan Saaristomerellä ja Selkämerellä valuma-alueiden maatalouden vesiensuojelua. Tarkoitusta toteuttaville kehittämishankkeille on varattu kolme miljoonaa kuluvalle vuodelle, ja ensimmäinen hankehaku on käynnistetty.

Ohjelman tavoitteena on, että ravinteita - erityisesti fosforia ja typpeä - valuu merkittävästi nykyistä vähemmän ympäristöön ja Itämereen. Tavoitteena on myös, että lantaa ja puhdistamolietettä, kuten muitakin ravinteita sisältäviä sivutuotteita, kierrätetään yhä tehokkaammin. Näin varaudutaan samalla fosforin ja sitä myötä lannoitteiden hintojen kallistumiseen. Tehostetun kierrätyksen etuna onkin resurssien säästäminen. Vähentämällä esimerkiksi fosforin ostotarvetta pystymme pitämään kotimaisen ruoantuotannon hintaa kurissa.

Suomen hallitus sitoutui 2010 Itämeri-huippukokouksessa tehostettuihin toimiin Saaristomerellä tilan kohentamiseksi vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi Suomesta luvattiin tehdä ravinteiden kierrätyksen esimerkkialue. Tämän johdosta maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön asettama työryhmä laati raportin "Suomesta ravinteiden kierrätyksen mallimaa". Ohjelmassa esitetään toimia sekä ravinteiden kierrättämiseksi että Saaristomerellä tilan parantamiseksi. Maatalouden ohella huomiota kiinnitetään yhdyskuntien ja esimerkiksi kalatalouden aiheuttamaan kuormitukseen ja sen vähentämiseen.

Saaristomerellä on jo ominaisuuksiltaan erityisen herkkä rehevöitymiselle. Merialueen mataluus, saaristoisuus sekä valuma-alueen maatalousvaltaisuus asettavat merensuojelulle erityisiä haasteita, joiden ratkaisua ravinteita sitovien järvien puute ei edistä. Saaristomerellä nykytila onkin määritelty välttäväksi. Selkämerellä tila on tutkimusten mukaan parempi, vaikka kehitettävää löytyy siltäkin osin.

Monet maatalouden vesiensuojelun puitteissa aloitetut ja toteutetut hankkeet, kuten TEHO ja TEHO Plus, ovat jo opettaneet meille paljon rehevöitymisestä sekä auttaneet kehittämään siihen ratkaisuja. Uusien hankkeiden käynnistämisen rinnalla – ja toivottavasti myös osana niitä – on nyt olennaista luoda ja saada käytäntöön toimintatapoja, joilla kehitetään lisää hyviksi havaittuja toimenpiteitä ja tehostetaan niiden vaikuttavuutta. Mitä isompi päästölähde, sitä tärkeämpää on, että se tulee tunnistetuksi ja että toimenpiteitä saadaan kohdennetuksi juuri tällaisiin kohteisiin.

Olennaista on myös se, että ohjelman ja hankkeiden tavoitteiden toteutumista seurataan. Ympäristöministeriön asettaman seurantaryhmän toimikausi on jatkumassa huhtikuun loppuun 2015, jolloin on aika arvioida ohjelman jälkeisiä jatkotoimia. Eri tahojen osallistaminen sekä myös eri hallinnonalojen välinen yhteistyö on keskeisessä asemassa, jotta tuloksia syntyy. Onni onnettomuudessa on, että meillä Suomessa on sellaista ympäristötekniikan osaamista, jolla innovatiivisten ratkaisujen kehittäminen on mahdollista. Sitä tukemalla pääsemme toivottavasti lunastamaan toiveemme myös entistä paremmin voivasta Itämerestä.

Anne-Mari Virolainen
kansanedustaja
Kokoomuksen eduskuntaryhmä

CENTRUM BALTICUM

Centrum Balticum

Vanha Suurtori 7

20500 Turku

puh. 020 775 1341

www.centrumbalticum.org

centrumbalticum@centrumbalticum.org